

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

**Кафедра туристичного та готельно-ресторанного бізнесу і
консалтингу**

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Директор ННІ неперервної освіти і туризму
_____ д.е.н., доц. О.В. Ковальова
“_____” _____ 2021 р

“СХВАЛЕНО”

на засіданні кафедри туристичного
та готельно-ресторанного бізнесу і
консалтингу
Протокол № 15 від “26” травня
2021 р.

Завідувач кафедри
_____ д.е.н., проф. Д.І. Басюк

“РОЗГЛЯНУТО”

Гарант ОП “Туризм” к.е.н., доцент кафедри
туристичного та готельно-ресторанного
бізнесу і консалтингу

Гарант ОП
_____ к.е.н., доц. І.П. Кудінова

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ТУРИЗМУ

Спеціальність	242 Туризм
освітня програма	
Факультет (ННІ)	ННІ неперервної освіти і туризму
Розробники:	доцент кафедри туристичного та готельно – ресторанного бізнесу і консалтингу, к.е.н., доцент Мосіюк С.І. (посада, науковий ступінь, вчене звання)

1. Опис навчальної дисципліни

Аналіз діяльності підприємств туризму (назва)

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь		
Освітній ступінь	<i>Бакалавр</i>	
Спеціальність	<i>242 Туризм</i>	
Освітня програма		
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Обов'язкова	
Загальна кількість годин	180	
Кількість кредитів ECTS	6	
Кількість змістових модулів	2	
Курсовий проект (робота) (за наявності)		
Форма контролю	<i>Екзамен</i>	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання		
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік підготовки (курс)	4 курс	
Семестр	8	
Лекційні заняття	26 год.	
Практичні, семінарські заняття	26 год.	
Лабораторні заняття		
Самостійна робота	128 год.	
Індивідуальні завдання		
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми навчання	4 год.	

2. Мета, завдання та компетентності навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни «Аналіз діяльності підприємств туризму» полягає у наданні здобувачам теоретичних знань щодо наукових основ економічного аналізу, методики математичного моделювання господарських процесів і економічних явищ, а також опанування економіко-логічними методами, вміння використовувати їх при вивченні взаємозв'язків між результативним і чинниковими показниками, організації аналізу, інформаційного забезпечення оперативного ретроспективного та перспективного аналізу, комплексного економічного аналізу; вміння використовувати методику аналізу

найважливіших фінансових показників і здійснити оцінку результатів господарської діяльності підприємств туризму.

Завданням дисципліни «Аналіз діяльності підприємств туризму» є набуття здобувачами теоретичних знань і практичних навичок щодо економічного аналізу, стратегії і тактики фінансово-господарської діяльності підприємств туризму, а також об'єктивної оцінки результатів діяльності підприємства та вміння передбачати перспективи його розвитку в майбутньому.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

У результаті вивчення навчальної дисципліни «Аналіз діяльності підприємств туризму» здобувачі повинні:

знати:

- предмет, об'єкт і завдання економічного аналізу;
- метод і методичні прийоми економічного аналізу;
- види аналізу і його інформаційне забезпечення;
- аналіз виробництва турпродукту;
- аналіз витрат на виробництво, собівартості і реалізації турпродукту;
- аналіз використання трудових ресурсів і витрат на оплату плати;
- аналіз матеріальних ресурсів і ефективності їх використання;
- аналіз прибутку і рентабельності турпідприємства;
- аналіз фінансового стану турпідприємства;
- аналіз довгострокових активів підприємства.

вміти:

- використання, використовуючи методики ситуаційного аналізу макро- і мікросередовища, враховуючи обсяги надання послуг і чинники, що впливають на економічний стан турпідприємства;

- визначати ефективність реалізації турпродукту з метою обґрунтування доцільності розробки туру, використовуючи галузеві методики її розрахунку;

- виявляти внутрішні часткові диспропорції в діяльності турпідприємства, здійснювати аналіз діяльності підприємства та його структурних підрозділів за певний звітний період, користуючись даними планової і звітної документації, статистичними показниками, стандартними методиками й інструментарієм аналітичної роботи;

- забезпечувати проведення причинно–наслідкового аналізу претензій та рекламацій клієнтів і партнерів, давати оцінку якості планування турпродукту, використовуючи методики аналізу і планування діяльності;

- коригувати обсяги, асортимент і ціни за одиницю послуг, які надають, досліджуючи і прогножуючи сезонні коливання, використовуючи методики визначення сезонних коливань, методи прогнозування і структуру витрат на одиницю послуг;

- здійснювати економічно обґрунтоване коригування цін на підставі розуміння дії механізму формування ринкових цін на послуги.

Набуття компетентностей:

загальні компетентності (ЗК):

ЗК1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні

ЗК2. Здатність до критичного мислення, аналізу і синтезу

ЗК3. Здатність шукати, обробляти та аналізувати інформацію з різних джерел

ЗК4. Здатність зосереджуватись на процесі виробництва, поширення та продажу туристичного продукту використовуючи результати аналізу діяльності

ЗК5. Здатність визначати, формулювати і вирішувати проблеми щодо господарської діяльності туристичної фірми

ЗК6. Здатність спілкуватися державною мовою в професійній діяльності

ЗК7. Навички міжособистісної взаємодії, уміння працювати автономно та в команді

фахові (спеціальні) компетентності (ФК):

ФК1. Знання та розуміння аналізу господарської діяльності в туристичній індустрії

ФК2. Уміння застосовувати методи аналізу на підприємствах туризму

ФК3. Здатність аналізувати рекреаційно-туристичний потенціал територій задля коригування попиту та пропозиції на ринку туристичних послуг

ФК4. Розуміння сучасних тенденцій і регіональних пріоритетів розвитку туризму в цілому та окремих його форм і видів

ФК5. Здатність розробляти, просувати, реалізовувати та організовувати споживання туристичного продукту за результатами аналізу

ФК6. Розуміння принципів, процесів і технологій організації роботи суб'єкта туристичної індустрії та її підсистем

ФК7. Здатність здійснювати моніторинг, інтерпретувати, аналізувати показники економічної діяльності та систематизувати туристичну інформацію, уміння презентувати туристичний інформаційний матеріал

ФК8. Здатність використовувати в роботі туристичних підприємств інформаційні технології та офісну техніку

ФК9. Здатність до співпраці з діловими партнерами і клієнтами, уміння забезпечувати з ними ефективні комунікації

ФК10. Здатність діяти у правовому полі, керуватися нормами законодавства при здійсненні аналізу діяльності підприємств туризму

3. Програма та структура навчальної дисципліни для:

– повного терміну денної форми навчання.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин	
	денна форма	Заочна форма

1	тижні	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
			л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1		2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи аналізу діяльності підприємств туризму													
Тема 1. Загальні поняття і питання фінансово економічного аналізу в туристській індустрії	1	20	2	2			16	-	-	-	-	-	-
Тема 2. Інформаційне забезпечення фінансово-економічного аналізу підприємств туризму	2,3	24	4	4			16	-	-	-	-	-	-
Тема 3. Управлінський аналіз діяльності підприємств туризму	4,5	24	4	4			16	-	-	-	-	-	-
Тема 4. Фінансовий аналіз підприємств туризму	6,7	24	4	4			16	-	-	-	-	-	-
Разом за змістовим модулем 1	82		14	14			64	-	-	-	-	-	-
Змістовий модуль 2. Організація і управління діяльністю підприємств туризму													
Тема 5. Стратегічний аналіз у системі управління підприємством туризму	8	20	2	2			16	-	-	-	-	-	-
Тема 6. Організація управлінського обліку та бюджетування на туристських підприємствах	9	20	2	2			16	-	-	-	-	-	-
Тема 7. Управління джерелами коштів і оборотними	10,11	24	4	4			16	-	-	-	-	-	-

засоба-ми підприємств туризму													
Тема 8. Інвестицій-на діяльність і організація управління ризиками в туризмі	12,13	24	4	4			16	-	-	-	-	-	-
Разом за змістовим модулем2	88		12	12			64	-	-	-	-	-	-
Усього годин	180		26	26			128	-	-	-	-	-	-

4. Темі практичних (семінарських) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Загальні поняття і питання фінансово економічного аналізу в туристській індустрії	2
2	Тема 2. Інформаційне забезпечення фінансово-економічного аналізу підприємств туризму	4
3	Тема 3. Управлінський аналіз діяльності підприємств туризму	4
4	Тема 4. Фінансовий аналіз підприємств туризму	4
5	Тема 5. Стратегічний аналіз у системі управління підприємством туризму	2
6	Тема 6. Організація управлінського обліку та бюджетування на туристських підприємствах	2
7	Тема 7. Управління джерелами коштів і оборотними засобами підприємств туризму	4
8	Тема 8. Інвестицій-на діяльність і організація управління ризиками в туризмі	4

5. Контрольні питання, комплекти тестів для визначення рівня засвоєння знань студентами.

Тема 1. Загальні поняття і питання фінансово-економічного аналізу в туристській індустрії

1. Яке значення аналізу діяльності в системі управління підприємством?
2. У чому полягає зміст аналізу діяльності підприємств туризму?
3. Що є предметом аналізу діяльності туристських підприємств?
4. Які завдання стоять перед аналізом діяльності?

5. З якими дисциплінами має зв'язок аналіз діяльності підприємств туристської індустрії?

Тема 2. Інформаційне забезпечення фінансово-економічного аналізу підприємств туризму

1. Як класифікують економічну інформацію?
2. Охарактеризувати економічну інформацію за джерелами її утворення.
3. Дати характеристику фінансової звітності.
4. Охарактеризувати користувачів фінансової звітності підприємства.
5. Принципи підготовки фінансової звітності підприємства.
6. Характеристика консолідованої фінансової звітності.
7. Розкрити економічну сутність балансу.
8. Охарактеризувати структуру балансу.
9. Розкрити економічну суть звіту про фінансові результати.
10. Яке аналітичне призначення приміток до фінансової звітності?

Тема 3. Управлінський аналіз діяльності підприємств туризму

1. Зміст, завдання й основні напрями аналізу виробничої програми підприємства.
2. Оцінка впливу чинників на виконання виробничої програми (факторний аналіз виконання виробничої програми).
3. Пошук і оцінка резервів виробництва і реалізації продукції.
4. Зміст, завдання й основні напрями аналізу ресурсного потенціалу підприємства й ефективності його використання.
5. Аналіз забезпеченості підприємства трудовими ресурсами й оцінка ефективності їх використання.
6. Аналіз забезпеченості підприємства основними засобами й ефективності їх використання.
7. Зміст і завдання аналізу витрат підприємства.
8. Класифікація витрат підприємства.
9. Аналіз прямих витрат у собівартості реалізованої продукції підприємства.
10. Аналіз накладних витрат підприємства.
11. Особливості оперативного аналізу витрат підприємства.
12. Аналіз кадрового потенціалу підприємства.
13. Аналіз використання робочого часу.
14. Аналіз ефективності використання трудових ресурсів.
15. Аналіз оплати праці.
16. Аналіз забезпеченості підприємства основними засобами й оцінки їх якісного стану.
17. Аналіз ефективності використання основних засобів підприємства.
18. Аналіз забезпеченості підприємства матеріальними оборотними ресурсами.

19. Аналіз запасів сировини і матеріалів.

20. Аналіз ефективності використання матеріальних оборотних ресурсів підприємства.

Тема 4. Фінансовий аналіз підприємств туризму

1. Фінансовий стан підприємства.

2. Основи класифікації майна і джерел фінансування підприємства.

3. Комплексна методика аналізу фінансового стану підприємства.

4. Загальний аналіз економічного потенціалу підприємства .

5. Аналіз джерел фінансування підприємства.

6. Аналіз фінансової стійкості підприємства.

7. Аналіз платоспроможності підприємства.

8. Аналіз рентабельності активів і капіталу підприємства.

9. Аналіз інтенсивності використання активів і капіталу.

10. Інтегральна оцінка фінансової стратегії підприємства.

11. Грошові потоки підприємства, їх характеристика й оцінка.

12. Основи класифікації елементів грошового потоку підприємства.

13. Методика аналізу грошових потоків підприємства.

14. Аналіз джерел утворення і напрямів витрачання грошових коштів підприємства.

15. Факторний аналіз грошових потоків підприємства.

16. Аналіз руху грошових коштів за видами діяльності підприємства.

17. Аналіз достатності, ліквідності й ефективності грошового потоку підприємства.

18. Поняття фінансових результатів діяльності підприємства.

19. Комплексна методика аналізу фінансових результатів діяльності підприємства.

20. Аналіз формування фінансових результатів підприємства.

21. Аналіз розподілу чистого прибутку підприємства.

22. Факторний аналіз чистого прибутку підприємства.

23. Аналіз показників рентабельності.

Тема 5. Стратегічний аналіз у системі управління підприємством туризму

1. У чому полягає сутність стратегічного управління?

2. Охарактеризувати систему методів стратегічного аналізу.

3. У чому полягає невизначеність як умова прийняття управлінських рішень?

4. У чому полягає практичне значення закону спадаючої віддачі беручи за критерій додатковий обсяг продукції?

5. У чому полягає практичне значення закону спадаючої віддачі беручи за критерій граничний фізичний продукт?

6. Розкрити сутність проектування фінансових звітів.

7. Визначити переваги і недоліки застосування основних методів прогнозування показників проєктованих фінансових звітів.

Тема 6. Організація управлінського обліку і бюджетування на туристських підприємствах

1. Для чого потрібна класифікація доходів туристського підприємства?

2. Які є принципи класифікації витрат туристського підприємства?

3. У чому полягає сутність суб'єктивного методу диференціації затрат?

4. У чому полягає сутність методу «верхньої і нижньої точки» диференціації затрат?

5. У чому полягає сутність графічного методу диференціації затрат?

6. У чому полягає сутність методу найменших квадратів диференціації затрат?

7. На чому базується методика проведення операційного аналізу на туристському підприємстві?

8. Сутність основних принципів планування і прогнозування на туристському підприємстві.

9. Сутність методики бюджетування на туристському підприємстві.

10. Характеристика складових бюджету з яких складається загальний бюджет туристського підприємства.

Тема 7. Управління джерелами коштів і оборотними засобами підприємств туризму

1. Чим обумовлена структура пасиву підприємств розміщення, ресторанного господарства?

2. Чим обумовлена структура пасиву туристського підприємства?

3. У чому полягає сутність ефекту фінансового важелю?

4. Яким чином можна оцінити сукупний ризик у сфері туризму?

5. Порівняльна характеристика рівнів піраміди ліквідності поточних активів.

6. Що являє собою факторинг, коли і кому його вигідно використовувати?

7. Які є типи політики управління поточними активами туристського підприємства?

Тема 8. Інвестиційна діяльність і організація процесу управління ризиками в туризмі

1. Інвестиційна діяльність підприємства, її характеристика й оцінка.
2. Основи класифікації інвестицій.
3. Організаційно-інформаційна модель аналізу інвестиційної діяльності підприємства.
4. Методика аналізу інвестиційної діяльності підприємства.
5. Аналіз реальних інвестицій.
6. Аналіз фінансових інвестицій.
7. Критерії економічного зростання підприємства.
8. Мета і завдання аналізу економічного зростання підприємства.
9. Організаційно-інформаційна модель аналізу економічного зростання підприємства.
10. Методика аналізу економічного зростання підприємства.
11. Аналіз і оцінка економічного розвитку підприємства.
12. Аналіз ділової активності підприємства.
13. Аналіз і оцінка ймовірного банкрутства підприємства.

6. **Методи навчання.** Для засвоєння матеріалу передбачено такі види занять: лекції з елементами діалогу, практичні(семінарські), індивідуальна робота, групова робота. Для закріплення матеріалу передбачається робота студентів над індивідуальними завданнями, самостійна робота студентів з інформаційними джерелами, підготовка доповідей та рефератів.

7. **Форми контролю.**

Програма передбачає проведення постійного контролю знань студентів у ході практичних занять, опитування, виконання ними комплексних контрольних завдань, застосування модульно-рейтингової системи навчання та оцінки знань та складання екзамену після вивчення курсу дисципліни.

8. **Розподіл балів, які отримують студенти.** Оцінювання знань студента відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національні оцінки згідно з табл. 1 «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України» (наказ про уведення в дію від 27.12.2019 р. № 1371)

Рейтинг студента, бали	Оцінка національна за результати складання	
	екзаменів	заліків
90-100	Відмінно	Зараховано
74-89	Добре	
60-73	Задовільно	

0-59	Незадовільно	Не зараховано
-------------	---------------------	----------------------

Для визначення рейтингу студента (слухача) із засвоєння дисципліни $R_{\text{дис}}$ (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу студента (слухача) з навчальної роботи $R_{\text{НР}}$ (до 70 балів): $R_{\text{дис}} = R_{\text{НР}} + R_{\text{АТ}}$.

9. Методичне забезпечення

1. Мосіюк С.І.Методичні рекомендації щодо самостійного вивчення дисципліни «Аналіз діяльності підприємств туризму». – К.Компринт, 2020.
2. Мосіюк С.І.Робочий зошит для практичних робіт з дисципліни «Аналіз діяльності підприємств туризму».-К.:Компринт, 2020

9. Рекомендована література

Нормативна

1. Закон України „Про внесення змін в Закон України „Про туризм” від 18 листопада 2003 р. № 1282 – IV.
2. Державна програма розвитку туризму на 2002-2010 роки. Затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 29 квітня 2002 р. № 583.
3. Основні напрямки розвитку туризму в Україні до 2010 р. Схвалено Указом Президента України від 10 серпня 1999 р. № 973/99.
4. ДСТУ Документація, звіти у сфері науки і техніки. - К.: Держстандарт України, 1995.

Основна

5. Баканов М. И., Шеремет А. Д. Теория экономического анализа. – М.: Финансы и статистика, 2001. – 426 с.
6. Бригхем Ю., Гапенски Л. Финансовый менеджмент: Полный курс: в 2-х т. / Пер. с англ.; под ред. В. В. Ковалева. – СПб.: Экономическая школа, 1997. – Т.1. – 497 с.; Т.2. – 497 с.
7. Быстров С. А. Финансовый менеджмент в туризме. – СПб.: «Издательский дом Герда», 2006. – 240 с.
8. Савицька Г. В. Економічний аналіз діяльності підприємства: Навч. посібник. — К.: Знання, 2005. - 662 с.

Додаткова

- Канке А.А., Кошечая И.П. Анализ финансово-хозяйственной деятельности предприятия: Учебное пособие. — М.: Форум: ИНФРА-М, 2004.-288 с.
10. Кононенко О. Анализ финансовой отчетности. - Х.: Фактор, 2005. - 156 с.

11. Соболева Е. А., Соболев И. И. Финансово-экономический анализ деятельности туристской фирмы: Учебно-методическое пособие. - М.: Финансы и статистика, 2002. - 123 с.

12. Чуев И. Н., Чечевицына Л. Н. Анализ финансово-хозяйственной деятельности: Учебник. -М.: Издательско-торговая корпорация «Дашков и К», 2004. - 352 с.

Інтернет- джерела

13. <http://www.rada.gov.ua> – Сервер Верховної Ради України.

14. <http://www.nau.kiev.ua> – Нормативні акти України.

15. <http://www.tourism.gov.ua> / - сайт Державної туристичної Адміністрації.

16. <http://www.restcon.ru/> - сайт з питань ресторанного бізнесу .

17. <http://www.strani.ru/> - сайт про міста та країни світу.

18. <http://www.top-hotels.ru/> – сайт з інформацією про кращі готелі світу.

19. <http://www.world-v-tourism.com> – віртуальний турист – довідки про всі країни світу (карти, історія, культура, природні умови).

10.